

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 243/2026-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED] zastúpenej Mgr. Petrom Kupkom, advokátom, Hlavná 23, Trnava, proti postupu Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. PN-6D/422/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. PN-6D/422/2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Trnava **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. PN-6D/422/2021 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **1 000 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Trnava **p o v i n n ý** vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Trnava **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **1 014,41 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 10. februára 2026 (doplnenou 16. marca 2026) domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa

čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. PN-6D/422/2021 (ďalej len „napadnuté konanie“). Navrhuje v napadnutom konaní okresnému súdu prikázať konať bez zbytočných prieťahov a domáha sa priznania primeraného finančného zadostučinenia 8 000 eur, ako aj náhrady trov konania spojených s podaním ústavnej sťažnosti.

2. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 243/2026-17 z 23. apríla 2026 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že po doručení (2. júla 2021) oznámenia o úmrtí [REDAKOVANÉ] (ďalej len „poručiťka“) okresný súd uznesením sp. zn. 6D/422/2021 z 13. júla 2021 poveril notára, aby ako súdny komisár konal a rozhodoval vo veci prejednávania dedičstva po poručiťke. Notár uznesením č. k. 6D/422/2021-61 Dnot 246/2021 z 29. novembra 2021 (ďalej len „uznesenie notára“) zastavil konanie o dedičstve. Proti uzneseniu notára sťažovateľka podala 17. decembra 2021 odvolanie, na základe ktorého okresný súd uznesením č. k. PN-6D/422/2021-95 z 10. augusta 2023 (ďalej len „uznesenie okresného súdu z 10. augusta 2023“) zrušil uznesenie notára a vrátil mu vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Dodala, že do podania ústavnej sťažnosti nebolo v predmetnej veci vydané žiadne nové rozhodnutie.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka vo vzťahu k napadnutému konaniu namieta neúmernosť viac ako 4-ročného trvania dedičského konania, a to v dôsledku nečinnosti vo veci konajúceho súdu. Argumentuje, že povaha veci si pritom vyžadovala zvýšenú pozornosť a efektívnosť postupu. Podľa názoru sťažovateľky napadnuté konanie nie je skutkovo a ani právne náročné.

III.

Vyjadrenie okresného súdu

5. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprV/270/2026 doručenom ústavnému súdu 11. mája 2026 vo vzťahu ku skutkovej a právnej náročnosti veci uviedol, že v napadnutom konaní je sporný rozsah a výška majetku poručiťky, pretože notár pri predbežnom vyšetrení zistil, že poručiťka zanechala majetok nepatrnej hodnoty, ale sťažovateľka tvrdí, že ku dňu smrti poručiťky existoval aj ďalší majetok. Tiež je sporný okruh dedičov, pretože poručiťka zanechala závet a listinu o vydedení, ktorou vydedila dcéru (sťažovateľku) a syna ([REDAKOVANÉ]), avšak sťažovateľka namieta platnosť tejto listiny. Ku skutkovej zložitosti veci podľa okresného súdu prispieva aj to, že dedičia po zomrelom [REDAKOVANÉ] žijú v [REDAKOVANÉ], kde je extrémne sťažené doručovanie. Poukázal na to, že uznesenie okresného súdu z 10. augusta 2023 bolo vydané z dôvodu, že je potrebné ustáliť okruh účastníkov dedičského konania vzhľadom na tvrdenie

sťažovateľky, že syn poručiťky [REDAKOVANÉ] zomrel 27. mája 2021, avšak z lustrácie v registri obyvateľov uvedená skutočnosť nevyplýva. Tiež je potrebné ustáliť výšku majetku poručiťky ku dňu jej smrti, pretože sťažovateľka označila ďalší jej možný majetok, ktorý mala údajne ku dňu smrti vlastníť. Dodal, že je tiež potrebné sa vysporiadať s námietkou sťažovateľky o neexistencii dôvodov vydedenia poručiťkou uvedených v listine o vydedení. Vo vzťahu k správaniu sťažovateľky uviedol, že tá sťažila postup okresného súdu tým, že po vyzvaní jej právneho zástupcu notárom, aby zaslal bližšiu špecifikáciu ním označeného majetku a aby preukázal, že poručiťka mala sťažovateľkou uvádzané peňažné prostriedky ku dňu jej smrti vo vlastníctve, tieto podklady v stanovenej lehote neboli predložené. Uviedol, že doterajšiu dĺžku napadnutého konania zásadne ovplyvnilo doručovanie zásielok dedičom do [REDAKOVANÉ], ktoré je problematické (poukázal na to, že poštový podnik v [REDAKOVANÉ] notárovi nevrátil ani doručenkú, ani závadu doručovaného uznesenia, reklamovanie ich nevrátenia trvalo niekoľko mesiacov). Uviedol, že sťažovateľka sa o stav napadnutého konania neinformovala, nepodávala sťažnosti a nežiadala o pokračovanie v napadnutom konaní. V závere poukázal aj na opakovanú zmenu zákonného sudcu.

6. K priebehu napadnutého konania okresný súd uviedol, že po doručení oznámenia o úmrtí poručiťky (2. júla 2021) a poverení notára (13. júla 2021), aby ako súdny komisár konal a rozhodoval vo veci prejednávania dedičstva, notár spísal 8. septembra 2021 notársku zápisnicu (ktorej predmetom bolo zistenie stavu a obsahu závetu a listiny o vydedení). Následne 29. novembra 2021 notár zastavil konanie o dedičstve a majetok nepatrnej hodnoty vydal synovi poručiťky, ktorý sa postaral o jej pohreb. Dňa 17. decembra 2021 bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľky (ktorého obsahom bolo aj oznámenie o úmrtí [REDAKOVANÉ] a oznámenie mien jeho potomkov; týmto notár zaslal uznesenie o zastavení dedičského konania 21. apríla 2022). Notár 3. augusta 2022 na pošte reklamoval nevrátenie doručenký od dedičov bývajúcich v [REDAKOVANÉ], na čo pošta požiadala o predĺženie lehoty na vybavenie reklamácie do 25. decembra 2022 (notárovi bol výsledok reklamačného konania doručený 23. decembra 2022, v ktorom bola jeho reklamácia vyhodnotená ako opodstatnená). Notár predložil prvoinštančnému súdu spis na rozhodnutie o odvolaní 13. marca 2023, na čo bolo vydané uznesenie okresného súdu z 10. augusta 2023, ktoré bolo následne zasielané účastníkom konania. Okresný súd od 12. septembra 2023 do 11. apríla 2024 zisťoval na webovej stránke Slovenskej pošty dôvod nevrátenia doručení od dedičov z [REDAKOVANÉ] (medzitým došlo 22. marca 2024 k zmene zákonného sudcu). Dňa 28. mája 2024 opätovne zaslal už uvedené uznesenie dedičom bývajúcim v [REDAKOVANÉ] (pričom 1. júla 2024 došlo opäť k zmene zákonného sudcu). V období od 9. júla 2024 do 23. apríla 2025 zisťoval na webovej stránke Slovenskej pošty dôvod nevrátenia doručení od dedičov z [REDAKOVANÉ]. Dňa 22. januára 2026 znova zasielal toto uznesenie jednému z dedičov do [REDAKOVANÉ] na čo sa mu 16. marca 2026 vrátila zásielka ako nevyzdvihnutá. Preto 17. marca 2026 doručil uznesenie tomuto dedičovi zverejnením na webovej stránke a úradnej tabuli okresného súdu a 29. apríla 2026 vyznačil jeho právoplatnosť (k 2. aprílu 2026). Na záver dodal, že následne bude vec vrátená notárovi na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

7. Ústavný súd nepovažoval za účelné vyzývať sťažovateľku na zaujatie stanoviska k vyjadreniu, keďže jeho obsah nevedol k pochybnostiam o potrebe vyhovieť ústavnej sťažnosti v jej esenciálnej podstate (porušenie označených práv).

IV. Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, ako aj s vyjadrením okresného súdu a ním zaslanou chronológiou procesných úkonov v napadnutom konaní dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

9. Podstatou argumentácie sťažovateľky v súvislosti s namietanými priet'ahmi (čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) v napadnutom konaní je tvrdenie o nečinnosti okresného súdu.

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (IV. ÚS 250/2025).

11. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Povinnosť súdu a sudcu konať bez priet'ahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

12. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právna a skutková zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmet napadnutého konania (ako to vyplýva aj z vyjadrenia okresného súdu) v sebe nesie isté známky primárne skutkovej zložitosti veci (s poukazom na skutočnosti rozporované a tvrdené sťažovateľkou, ako aj s prihliadnutím na zahraničný prvok – dedičia bývajúci v [REDACTED] a s tým súvisiaca problematika doručovania zásielok).

13. V rámci posudzovania ďalšieho kritéria, a to správania sťažovateľky ústavný súd musí pripustiť aj na jej strane istý podiel predĺženia napadnutého konania, a to v dôsledku nepredloženia dôkazov v stanovenej lehote. Avšak uvedené nedosahuje takú intenzitu, aby týmto správaním sťažovateľky bolo možné ospravedlniť postup okresného súdu.

14. Tretím hodnotiacim kritériom je postup okresného súdu. V prvom rade je potrebné uviesť, že napadnuté konanie od doručenia oznámenia o úmrtí poručiteľky (2. júla 2021) stále trvá.

15. Ústavný súd s poukazom na uvedený priebeh napadnutého konania vzhliadol v postupe okresného súdu primárne jeho neefektívny postup. V tejto súvislosti poukazuje na to, že okresný súd o odvolaní sťažovateľky podanom 17. decembra 2021 proti uzneseniu notára (o zastavení dedičstva) rozhodol až uznesením okresného súdu z 10. augusta 2023. Zároveň ako neefektívny postup zo strany okresného súdu vyhodnotil jeho opakované zisťovanie (na webovej stránke poštového úradu od 12. septembra 2023 do 11. apríla 2024 a následne aj od 9. júla 2024 do 23. apríla 2025) dôvodu nevrátenia doručeníek od dedičov z [REDACTED] (medzitým došlo

22. marca 2024 a 1. júla 2024 k opakovanej zmene zákonného sudcu). Zároveň okresný súd následne až 22. januára 2026 znova zasielal zásielku (jednému z dedičov) do [REDAKOVANÉ] (ktorá sa 16. marca 2026 vrátila ako nevyzdvihnutá), na čo 17. marca 2026 doručil uznesenie jeho zverejnením na webovej stránke a úradnej tabuli okresného súdu.

16. Vo vzťahu k argumentácii okresného súdu spočívajúcej v komplikovanom doručovaní písomností do zahraničia (konkrétne v tomto prípade do [REDAKOVANÉ]) ústavný súd pripúšťa do istej miery jej opodstatnenosť. Na strane druhej však je na štátnych orgánoch (v danom prípade na okresnom súde), aby autoritou svojho postavenia ako justičného orgánu a svojím efektívnym (resp. efektívnejším) postupom v obdobných prípadoch primäli aj iné zainteresované orgány vyvinúť maximum úsilia pre naplnenie účelu súdneho konania.

17. Podľa ústavného súdu sa prvoinštančný súd nemôže zbaviť svojej zodpovednosti za takéto (pomerne dlhé) obdobie neefektívnej činnosti v rámci napadnutého konania len obyčajným a všeobecným poukazom na nemožnosť riadne a efektívne doručiť písomnosť do zahraničia. Ústavný súd samozrejme pripúšťa (majúc vedomosť o tejto problematike), že sa problémy s doručovaním do zahraničia vyskytujú nie zriedkavo. Avšak uvedený (systémový) problém nemôže slúžiť na ospravedlnenie prieťahov a nemôže byť považovaný za tzv. objektívny dôvod ospravedlňujúci prieťahy. Od účastníkov konania (v danom prípade od sťažovateľky) nie je možné spravodlivo požadovať, aby „strpeli“ nedostatky na strane všeobecného súdu (resp. štátu) spôsobené nedostatočným vy/riešením otázky vykonávania procesných úkonov v súdnom konaní (v danom prípade doručovania do cudziny), ktoré vo svojom dôsledku celé konanie paralyzuje.

18. Ústavný súd zároveň vo vzťahu k argumentácii okresného súdu súvisiacej s opakovanou zmenou zákonného sudcu (a aj jeho súdneho aparátu) uvádza, že ani nedostatky v tejto oblasti na strane všeobecného súdu (resp. štátu) nie sú spôsobilé ospravedlniť prieťahy v súdnom konaní. Ústavný súd v zmysle svojej konštantnej rozhodovacej činnosti opakovane dáva do pozornosti, že štát je primárne zodpovedný za to, aby zabezpečil dostatočné personálne a materiálno-technické podmienky na riadny výkon spravodlivosti a nedostatky v tejto oblasti nesmú byť na ujmu právam účastníkov konania.

19. Po zhodnotení všetkých okolností prípadu preto ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté konanie trpí prieťahmi (a to primárne v dôsledku uvedenej neefektívnej činnosti), ktoré idú na vrub postupu okresného súdu. V napadnutom konaní sa nepostupovalo v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho prerokovania a ukončenia veci.

20. Vzhľadom na uvedené preto ústavný súd uzatvára, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'účinenia

21. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd

rozhodol o porušení základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní, okresnému súdu prikázal, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

22. Keďže ústavný súd rozhodol, že právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez prietáhov (podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) bolo porušené, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Požadovala priznanie zadosťučinenia 8 000 eur, čo odôvodňovala primárne poukazom na neprimeranosť dĺžky napadnutého konania, resp. jej pretrvávajúcou právnou neistotou.

23. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (III. ÚS 103/2018). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia, pričom pri jeho určení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

24. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania a na identifikované obdobia neefektívnej činnosti okresného súdu v rámci jeho priebehu. Zároveň prihliadol na skutočnosť, že napadnuté konanie je možné považovať za skutkovo náročnejšie. Ústavný súd zohľadnil aj nie úplne adekvátny postup sťažovateľky (v súvislosti s nepredložením dôkazov v stanovenej lehote), preto rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia 1 000 eur (bod 3 výroku nálezu). V súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde nevyhovelo tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

25. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 1 014,41 eur (bod 4 výroku nálezu).

26. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2026 je 396,50 eur a hodnota režijného paušálu je 15,86 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2026 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Vypočítanú náhradu trov sťažovateľky zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože jej právny zástupca je platiteľom tejto nepriamej dane.

27. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. júna 2026

Libor Duľa
predseda senátu